

Покайчук Віталій Ярославович

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки

Анісімов Дмитро Олексійович

слухач магістратури

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ СПІВРОБІТНИКАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Згідно зі ст. 3 Конституції України недоторканність людини визначена однією з найвищих соціальних цінностей. А права та свободи людини, їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Для забезпечення даних положень, чинне законодавство України наділило деякі верстви службових осіб правом на застосування і використання табельної вогнепальної зброї.

Окремих працівників правоохоронних органів лякає достатньо реальна перспектива відкриття відносно них кримінальних проваджень у випадках застосування табельної вогнепальної зброї, які призвели до поранення або смертельних наслідків, веде до породження у них перестраховочної психології і невпевненості у своїх діях, а це лише на руку злочинцям [1, с.190].

Тому, на даний час, застосування табельної вогнепальної зброї вбачається одним з найбільш важливих і дискусійних питань в теорії і практиці правоохоронних органів. Зокрема це зумовлюється тим, що її застосування обмежує основні конституційні права людини і громадянина.

Застосування табельної вогнепальної зброї співробітниками Національної поліції України на даний час регулюється Законом України «Про національну поліцію» (далі – ЗУ), а саме ст.ст. 43, 46.

Так, в ч. 9 ст. 46 ЗУ встановлено, що поліцейському заборонено застосовувати вогнепальну зброю в місцях, де може бути завдано шкоди іншим особам, а також у вогненебезпечних та вибухонебезпечних місцях, крім випадків необхідності відбиття нападу або крайньої необхідності. Дане положення можна трактувати так, що в умовах необхідності відбиття нападу або крайньої необхідності вогнепальна зброя може бути застосована у вогненебезпечних та вибухонебезпечних місцях [2, с.155].

В.І. Осадчий зазначає, що за таких умов положення ч. 9 ст. 46 ЗУ є дещо суперечливим. Воно не повною мірою узгоджується з правом на поведінку в стані необхідної оборони чи крайньої необхідності. Бо за умов вогненебезпечності чи вибухонебезпечності застосування вогнепальної зброї може

заподіяти шкоду стороннім особам, спричинити інші неконтрольовані наслідки. Виходячи з цього, ми можемо погодитися з науковцем, що положення ч. 9 ст. 46 ЗУ належить привести у відповідність до ст. 36, 39 КК України [2, с.155].

Наступне питання виникає у положенні п. 5 ч. 4 ст. 46 ЗУ де зазначено, що поліцейському надано право застосовувати вогнепальну зброю для затримання особи, яку застали під час вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти.

Але В.І. Осадчий наголошує, чи доцільно за будь-яких умов застосовувати вогнепальну зброю для затримання особи, яку застали під час вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти? В аргументацію своєї точки зору, професор наводить наступний приклад: якщо, член виборчої комісії чи інша службова особа з використанням свого службового становища перешкоджають без застосування насильства вільному здійсненню громадянином свого виборчого права (ч. 3 ст. 157 КК України – тобто вчиняється тяжкий злочин), і після цього намагаються втекти чи доцільно за таких умов застосування вогнепальної зброї? Така особа відома, її можна затримати в інший час, без застосування вогнепальної зброї. В даному випадку, ми теж погоджуємося з думкою автора, та з тим, що застосування вогнепальної зброї вбачається доцільним у випадку не лише вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, але обов'язково насильницького чи корисливо-насильницького спрямування, за умови, що така особа намагається втекти [2, с.155-156].

З вище викладеного, ми можемо зробити висновок, що у чинному законодавстві України, ще багато важливих та дискусійних питань, які потребують уваги законодавців та науковців. Це ми можемо побачити на прикладі розглянутих нами норм ЗУ, які регулюють питання застосування табельної вогнепальної зброї співробітниками Національної поліції України.

1. Шафіков Е.Д. Застосування табельної вогнепальної зброї співробітниками органів внутрішніх справ: теорія і практика [Електронний ресурс] / Е.Д. Шафіков // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2004. – № 4. – С. 190-197. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2004_4_32.

2. Осадчий В.І. Кримінально-правова складова регламентування поліцейських заходів примусу в Законі України «Про Національну поліцію» / В.І. Осадчий // Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. – 2015. – № 4. – С. 154-160. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnau_2015_4_31.